

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Стара Загора
Ступенки кабинет
Вх. № 453
Дата: 06.08.2021 г.

РЕЦЕНЗИЯ

ОТНОСНО конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по научната специалност „Организация и управление на производството (селско стопанство)“, професионално направление 3.7. Администрация и управление, в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, обявен в ДВ бр. 30 от 13.04.2021 год. Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Мениджмънт“, Стопански факултет, Тракийски университет – Стара Загора.

ОТ проф. д-р Румен Иванов Отузбиров, Стопански факултет, Тракийски университет, Научна специалност: Организация и управление на производството (управление на качеството), Професионално направление: 3.7. Администрация и управление, Област на висше образование: 3.0. Социални, стопански и правни науки. Определен за член на научното жури съгласно Заповед № 1550/22.06.2021 год. на Ректора на Тракийски университет – Стара Загора.

1. Общи данни за кандидата

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, заявление е подал само един кандидат - гл. ас. д-р Константин Иванов Станков от катедра „Мениджмънт“ на Стопански факултет на ТрУ. Представената към заявлението информация е пълна, достоверна и подготвена съгласно изискванията на чл. 78 ал.1 на ПРАС на ТрУ.

Образователното развитие на кандидата отговаря на спецификата на конкурса. През 2002 г. се дипломира в Тракийския университет с образователна степен бакалавър по „Аграрна икономика“. Магистърска степен по „Управление на аграрното предприятие“ придобива в периода 2003-2005 г., в същия университет. През 2015 защитава успешно докторска дисертация на тема: „Икономическа ефективност на стопанствата от млечното говедовъдство в България“ в УНСС, гр.София. Придобива ОНС „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (аграрна икономика)“. За изискуемите образователни нива са представени дипломи.

Кандидата владее и прилага, писмено и говоримо, английски и немски език. Усвоил е и прилага компютърни умения, има придобити и допълнителни квалификации, за които са приложени съответните сертификати и свидетелства.

Гл. ас. д-р Константин Станков от януари 2007 г. до сега, последователно е асистент и главен асистент в катедра „Мениджмънт“, Стопански факултет при ТрУ, гр. Стара Загора.

2. Изпълнение на минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на ПРАС на Тракийски университет от кандидата за заемане на академичната длъжност „Доцент“.

Гл. ас. д-р Константин Иванов Станков е представил документи, които са в съответствие с наукометричните показатели, заложи в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане

(ППЗРАСРБ) и ПРАС на ТрУ (Приложение 8.5), както следва по групи:

- **Група А** (изисквани 50 точки) - приложена Диплома за ОНС „Доктор“, № 192/27.03.2015 г. - изпълнение **50** точки.
- **Група В** (изисквани 100 точки) - представена монография, ISBN 978-954-305-535-7 – изп. **100** точки.
- **Група Г** (изисквани 200 точки) - представени са 24 бр. публикации – изп. **285,92** точки.
- **Група Д** (изисквани 50 точки) – представени цитирания – изп. **150** точки.
- **Група Е** (без мин. изисквания)- представени са документи от ТрУ – изп. **76,66** точки.
- **Група Ж** (мин. изисквания от 50 точки) - представени материали и справки - изп. **115** точки.

Съгласно Приложение 8.5, минималните изисквания за доцент са **450** точки. Кандидатът е представил научна продукция, материали и справки за участие в конкурса, сумарно възлизащи на **777,58 точки**, т.е. минималните национални и допълнителни изисквания са превишени с 327,58 точки или с над 70 % от изискуемия минимум.

3. Общо описание и характеристика на научната продукция на кандидата:

3.1. Научни публикации

В конкурса за заемане на академична длъжност „Доцент“, гл. ас. д-р Константин Иванов Станков е представил 25 броя научни трудове (всичките след придобиване на ОНС „доктор“), групирани според минималните и допълнителните изисквания в приложения списък:

- Самостоятелна монография - 1 бр., с характер на хабилитационен труд, 117 стр., на български език;
- Глава от колективна монография – 1 бр., водещ от двама съавтори, 38 стр., на български език;
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация - 9 бр. В 5 от тях е самостоятелен автор, в 1 е първи, в 1 е втори и в 2 бр. е трети. Всичките са на английски език.

Трябва да се отбележи активността и успеваемостта на кандидата, да публикува в престижни научни издания. Това му носи не само висок брой точки за покриване на изискванията, но най-вече добри условия за международна публичност на научната продукция, и респективно възможност за по добра цитируемост.

- Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 14 бр. В 6 публикации е самостоятелен автор, в 2 е първи, в 1 е втори и в 5 бр. е трети и последващ автор. Девет броя от публикациите са на английски език;

Обобщената количествена характеристика на научните публикации (24 бр. без хабилитационния труд) показва много добра авторова самостоятелност в научните трудове

– 11 бр., което е 45,83 %. Прибавяйки 4 публикации (вкл. глава от монография), в които кандидата е първи автор, се достига 62,5 % водеща авторова позиция, което е сериозно постижение за този етап на творческо развитие;

Трябва да се отбележат труд №3 (в съавторство) с Импакт ранг (SJR) 0.188, и труд № 8 (самостоятелен) с Импакт ранг (SJR) 0.199.

От общия брой научни трудове 18 бр. (72%) са на английски език и 7 бр. (28%) на български, което още веднъж подчертава предпочитанията на автора да публикува в реномирани международни научни издания.

Необходимо и сериозно допълнение е научно-образователната продукция на кандидата. Приложени са 2 броя учебни помагала (в съавторство), 2 бр. самостоятелно разработени учебни програми и една в съавторство.

Представените до тук данни от обобщената характеристика, ми дават основание да дам висока оценка за посочените параметри на научните публикации на кандидата.

3.2. Цитирания на научната продукция

Кандидатът за доцент, гл. ас. д-р К. Станков, ни представя списък и копия на 25 броя цитирания. От тях 2 бр. са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (на труд №23), 1 бр. - в монография и 22 бр. цитирания са в нереферирани списания с научно рецензиране. Те носят за конкурса 150 точки и надвишават 3 пъти минималните изисквания за академична длъжност „Доцент“. Тези данни са отражение на международната и национална научна стойност на съответните трудове.

В материалите по конкурса са приложени още и Справка (11/16.03.2021 г.) от Централната библиотека на Тракийския университет - гр. Стара Загора за публикации с Импакт фактор и Импакт ранг на гл. ас. д-р Константин Станков и Справка (10/16.03.2021 г.) на цитиранията в SCOPUS и Web of Sciences на научни публикации на гл. ас. д-р Константин Станков.

Посоченото по-горе, показва значимостта на получените резултати и присъствието на кандидата в научната общност.

4. Учебно-преподавателската дейност

Кандидатът за заемане на академична длъжност „Доцент“ има натрупан сериозен преподавателски стаж от 14 г. и 6 мес. Последователно печели конкурси и заема длъжностите асистент и главен асистент към катедра Мениджмънт на Стопански факултет.

От назначаването до момента, гл. ас. д-р Константин Станков извежда упражнения по дисциплините „Основи на управлението“, „Мениджмънт на предприятието“, „Мениджмънт на аграрното предприятие“. Професионалното му израстване се изразява в самостоятелното разработване и извеждане на лекции по дисциплините „Организиране на консултантска дейност“ за ОКС „бакалавър“ и „Лидерско поведение“ за ОКС „магистър“ в магистърска програма „Икономика и мениджмънт на човешките ресурси“. Извежда лекции и по дисциплината „Агромениджмънт“, на ОКС „бакалавър“, задочно обучение в Аграрен

факултет (АФ) при ТрУ.

Ангажираното отношение на кандидата към учебния процес се изразява и в участието му при разработване на учебни помагала и програми. От справката и приложените материали за публикувани учебни пособия е видно, че гл. ас. д-р Константин Станков е съавтор в електронния учебник „Основи на управлението (мениджмънта)“ за ОКС „бакалавър“. Също така е съавтор на електронен курс от лекции, упражнения и тестове по дисциплината „Мениджмънт на предприятието“, за ОКС „бакалавър“ в Стопански факултет. Приложени са и две самостоятелно разработени учебни програми: „Организиране на консултантска дейност“ за ОКС „бакалавър“; „Лидерско поведение“ за ОКС „магистър“ в СФ и една в съавторство - „Агромениджмънт“ за ОКС „бакалавър“ в АФ при ТрУ.

Образователната дейност на главен асистент д-р К. Станков се допълва от научното ръководство на шестима успешно защитили дипломанти – 4 в ОКС „бакалавър“ и 2 в ОКС „магистър“.

Представеното до тук, доказва ефективността от учебно-преподавателската дейност на кандидата и е добър атестат за заемане на конкурсната длъжност.

5. Участие в научно-изследователски и образователни проекти

Гл. ас. д-р К. Станков е приложил информация за участие общо в 9 проекта.

От тях 2 бр. са национални – Проект „Производствен потенциал на биологичното животновъдство в Югоизточен регион“ по Фонд научни изследвания и Проект BG051PO001-4.3.04-0026 «Развитие на Център за електронни форми на дистанционно обучение в Тракийски университет», финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. И двата проекта са на изключително актуална тематика, като първият касае възможностите за развитие на един много перспективен отрасъл за реализиране в аграрния сектор (биологичното земеделие), а другия е пряко свързан с потенциала на обучителната дейност в Тракийски университет.

Един брой е международен - по двустранен договор за сътрудничество между България и ФРГ „Vergleich des fördernden bzw. hemmenden Einflusses unterschiedlicher Finanzierungsformen auf die Entwicklungsmöglichkeiten von Mikro- und Kleinunternehmen in Bulgarien in ländlichen Regionen“ (Влияние на различните форми на финансиране върху възможностите за развитие на микро- и малките предприятия в селските райони на България).

Посочени са и 6 бр. факултетни научно-изследователски проекта, чиято тематика е тясно свързана с научните интереси на кандидата. Проектите са насочени основно към изследване и анализ състоянието и перспективите за развитие на млечното говедовъдство, ефекти от прилагане на ОСП, конкурентни възможности на българския аграрен сектор и др.

Активното участие в научно-изследователски проекти е дало своето положително отражение в последващите публикации на гл. ас. д-р К. Станков.

6. Основни направления в изследователската работа на кандидата.

Според обекта на изследване публикациите на гл. ас. д-р К. Станков могат да се обособят в няколко групи.

1. Анализ и оценка на състоянието и възможностите за развитие на млечното говедовъдство в България. Проучванията (12 броя) са насочени основно към определяне факторите влияещи върху икономическата ефективност и управлението на сектора.

Поетапно са представени влиянието на размерът и обхватът на финансовата подкрепа за фермите с млекодайни животни (труд № 2), отражението на световната икономическа криза (труд № 4), организационно-икономическите проблеми (труд № 10), влиянието на промените на ОСП върху общото и секторното развитие. Детайлно и последователно са показани ролята и важността на млечното говедовъдство за развитието на селските райони в ЕС, както и бъдещите тенденции. Развито е сравнение за ролята на сектора в България (труд № 11). На база направените ситуационно-ретроспективни анализи, сравнителни анализи със страните от ЕС, проучване влиянието на ОСП, както и другите проучвани проблеми, в разработките са посочени верни изводи и най-вече са дадени правилни препоръки за развитието на млечното говедовъдство в България.

Масшабно проучване насочено към практиката показва, че големите и огромните ферми се отличават с висока производителност на труда. Приходите от производство, печалба и количества мляко са няколко пъти по-високи в сравнение с малките и средните ферми (труд № 10). Установена е и степента на влияние на капацитета на фермата върху икономическите показатели, проучени са взаимовръзките между основните и допълнителни приходи, постоянните и променливи разходи. (труд №13)

Интересен акцент е определяне на ефекта от куцота върху производствените характеристики на млекодайните стада - млечност, млечен протеин и съдържание на млечни мазнини (труд №3), както и влиянието на куцотата върху рентабилността на производството (труд №12). Трябва да се отбележи, че труд №3 е с Импакт ранг (SJR) 0.188.

С особено сериозен принос в научно и приложно отношение са последните четири публикации. В труд № 17 е развита и демонстрирана методология за определяне на разходите за производство на краве мляко. В труд №19 чрез регресионен и корелационен анализи е установено, че факторите с най-силно влияние върху печалбата в млечните ферми от Централна и Югоизточна България са ефективността на труда, следвани от размера на фермата и млечността при лактация на крава. В следващата разработка се констатира, че ефектът на възрастта при първо заплождане и възрастта при първо отелване влияят върху икономическите показатели на българските млечни говедовъдни ферми(труд № 22). Много ценно е проучването (труд №23), с което се доказва, какъв е ефектът от сезона, периода и броя на лактацията върху честотата на заболяемост от мастит и млекодобива при проучваните стада. Този ефект се оценява на базата на конкретно

разработен статистически модел. Посредством анализ на вариациите чрез статистическото приложение ANOVA, стойностите на отклоненията са изведени за всяка група фиксирани фактори. Това е послужило за цялостната научна прецизност на изследването. Статията е цитирана двукратно в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни

Тези публикации показват стойностното развитие на кандидата и утвърждаването му като учен овладял, различни методики за икономически, управленски и статистически анализи.

2. Следващата група публикации е свързана с икономически анализ и оценка на състоянието и възможностите за развитие на овцевъдството и козевъдството в България. Макар и формално с по-малък брой трудове (6 бр.), тази група е напълно съпоставима с първата по научна и изследователска стойност, като се има в предвид, че тук е представена монографията на кандидата.

Водещото при петте труда, публикувани в научни списания (№№ 5, 7, 8, 14, 15) е проучване на икономически показатели и установяване на производствената ефективност. Системно и последователно са открити позитивните и отрицателни страни от продуктивните показатели на отделните породи овце и кози отглеждани в България. Изтъкнато е значението от отглеждането на различните породи млечни и месодайни породи, и най-вече на автохонните. Посочени са селекционни и управленски способности за стабилизирането им.

Подобаващо място е отделено на прилагането на различни системи на отглеждане, въвеждането на иновативни технологии на производство и преработка. Предложени са общи и специфични управленски решения насочени към повишаване ефективността на двата сектора. Тук трябва да изтъкнем самостоятелната статия № 8 с Импакт ранг (SJR) 0.199. Трудът има обзорен и аналитичен характер по отношение икономическите аспекти за състоянието и развитието на овцевъдството в България. Един от важните изследователски изводи, който прави автора е, че България има значителен природен ресурс от пасища и обработваема земя за развитие на значително по-голям мащаб в областта на животновъдството.

От направените икономически анализи и в петте труда е установена ролята на субсидиите за съществуване и стабилизиране на овцевъдството и козевъдството в България. От резултатите показващи факторите и зависимостите за формиране на ефективността, автора е направил важни изводи за състоянието и бъдещото развитие на бранша. На тази база са предложени насоки и решения за неговото успешно развитие.

Натрупаният опит в проучванията по тази тематика е позволил на кандидата да доразвие и обобщи наблюденията и заключенията си в представения хабилитационен труд. Още в заглавието - „Състояние и тенденции за устойчиво развитие на овцевъдството и козевъдството в България“ е заложена амбициозната цел на автора, тази разработка да послужи като документ, който показва принципите и средствата за развитие на двата

сектора през следващия програмен период 2020-2027 г. Хронологично и обосновано са представени анализ на състоянието на овцевъдството и козевъдството и предизвикателствата в условия на конкуренция. Кратко и ясно са показани насоките на новата ОСП, проблемите свързани с производството на първични и крайни продукти и опазване на околната среда.

Водеща насока в труда е отделена на въвеждането на съвременни методи на селекция и технологии за отглеждане и производство на автентични продукти. Идеята на автора е, че по този начин ще се възстановят водещите позиции в двата сектора и ще се постигне висока добавена стойност и конкурентоспособност. Обоснована е важноста и необходимостта от получаване на субсидии.

Административните и управленски виждания на автора са защитени и в подчертаване важноста от създаването на групи и организации на производители, както и с предложения за разрешаване проблемите на пазарите на овцевъдни и козевъдни продукти. Изтъкнато е, че за успешното развитие на бранша значение има мобилизирането потенциала на селските райони. С данни и факти се предлагат решения за използването на естествените природни ресурси.

В синтезиран и прецизиран вид са представени икономически анализи и оценки на фермите в България. Предложени са, аргументирани дискусии върху факторите и нивата на рентабилност при производство и отглеждане на дребен рогат добитък, както и конкретни управленски подходи за повишаването ѝ.

Третото направление в научноизследователската и публикационна дейност на гл. ас. д-р К. Станков е насочено към проучване проблемите на биологичното земеделие. Тези проучвания заслужават специални адмирации, т. к. това е най-актуалния и перспективен сектор на аграрното производство не само в национален, но в европейски и световен мащаб (трудове №№ 6, 18, 21 и глава от монография). Кандидатът ни представя обективни оценки на състоянието на производството, на публичната подкрепа и на маркетинга на български биологични продукти. На тази основа е развит правилен анализ за въздействието на институционалната среда върху развитието на българското биологично производство (труд №6). Изтъкнати са добрите предпоставки у нас за неговото развитие – запазени в екологично отношение райони, здравословно хранене, осъзнати ползи за околната среда и селските райони. Представена е динамиката на производство и разширяване на местния пазар, дискутирани са проблемите и тенденциите за развитие (труд №6 и 21).

Сериозно внимание заслужава главата от монография озаглавена «Ефекти от разширяването на производството на биологични продукти върху икономическата активност в Югоизточен район». В труда е направена интересна оценка на използваните финансови стимули в производството, вкл. е отбелязано и некоректното отношение на някои стопански субекти при тяхното усвояване. Много навременно са посочени начините и ползите от подпомагане на биологичните производители, както и са упоменати конкретни трудности при вземането и използването им — твърде голяма бюрокрация, забавени

плащания, много сертифициращи организации, сменящи се изисквания и др. В разработката е отделено специално внимание на добрия потенциал на региона за развитие на биологично земеделие и в частност на биолгично животновъдство. Подобаващо място са намерили както наличните фактори и условия за конкурентоспособност на сектора, така и препоръки за устойчиво развитие на биологичното производство в региона.

Добро допълнение към проучванията от трите основни направления е проблематиката на труд № 16, отразяваща състоянието и тенденциите в производството и търговията с месо в България. Много компетентно са посочени водещите проблеми в сектора и са предложени конкретни управленски възможности за тяхното преодоляване. След добре структурирания анализ на факторите, определящи производството, консумацията на месо в България и структурата на външната търговия с месо, са очертани тенденциите в развитието и реализацията на отрасъла.

Разгледаните по-горе трудове, представляват актуални, верни и с приносен характер разработки, които отразяват значимостта на научно изследователската и публикационна дейност на гл. ас. д-р К. Станков. Предложената научна продукция напълно отговаря на изискванията на конкурса в количествено и стойностно изследователско изражение.

7. Значимост на приносите за науката и практиката.

Във всяка една от разработките на гл. ас. д-р К. Станков се отбелязва активно отношение и търсене на възможности за устойчиво развитие на животновъдството в България. В следствие на това, кандидата ни е представил много детайлна справка на приносите в научните трудове, която аз потвърждавам. Тъй като при оценяване на научната продукция съм посочил и приносни моменти, тук ще си позволя да дам обобщен израз на посочените в справката приноси.

1. Научни приноси с теоретико-методологическо значение:

В двете водещи научноизследователски направления трябва да се изтъкнат научни и теоретични приноси касаещи обогатяване и доразвиване на теоретични и изследователски разработки, категории и теоретични понятия. Те са свързани с определяне на методологическата основа за оценка и приложение на методическата рамка за установяване и въздействие на икономическата ефективност в млечното животновъдство – говедовъдство, овцевъдство и козевъдство. На база конкретно разработени методики се установява влиянието на физиологични, биологични, физични и здравословни фактори върху натуралните и стойностни показатели при производство на животинска продукция (н. трудове №, № 2, 3, 5, 16, 17,19, 23).

2. Практико-приложни приноси с елементи на оригиналност

Приносите са свързани с установяване: влиянието на технологията на отглеждане, размера на фермата и продуктивното направление върху млечната продуктивност и икономическа ефективност при производството на мляко (трудове №, № 7, 12, 13, 14, 15 и хабилитационен труд); влиянието на икономически и стопански фактори върху

рентабилността при производството на продукти от едри и дребни преживни животни (трудове №, № 4, 5, 7, 8, 9, 14, 15, 22); влиянието на биологичното производство върху развитието на селските райони (трудове № 6, 18, 21 и глава от монография).

3. Практико-приложни приноси, на базата на проведени за първи път в България емпирични изследвания в млечното говедовъдство, овцевъдство и козевъдство. Тези приноси приемам така, както ги е формулирал автора.

4. Практико-приложните приноси с потвърдителен характер са свързани с трудове № 1, 4, 8, 10, 11, 13, 14, 20.

Очертаните достойнства от научноизследователската и публикационна дейност и потвърждаването на научните приноси на кандидата ми дават основание да твърдя, че гл. ас. д-р К. Станков има ясно очертан профил на учен и изследовател.

8. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на кандидата за доцент да продължи и задълбочи научноизследователската си дейност в проблематиката на биологичното животновъдство — възможности за конкурентоспособност, условия за устойчиво развитие и най-вече влияние върху развитието на селските райони. Появата на нови публикации и консултантски пособия ще бъде много ценно, както за теорията така и практиката.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на преподавателската, научната и научно-приложната работа на кандидата считам, че гл. ас. д-р Константин Иванов Станков отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Тракийски университет за неговото приложение.

Всичко това ми дава пълното основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната му дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Стопански факултет при Тракийски университет – Стара Загора да избере гл. ас. д-р Константин Станков за „доцент” по научната специалност „Организация и управление на производството (селско стопанство)“, професионално направление 3.7. Администрация и управление, в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки.

Заличено!

Дата: 05.08.2021 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

/проф. д-р Румен Отузбиров/